

Poleg plače bi morda nam ne škodovalo nekoliko več pravic, barem onih jednostavnih pravic, da bi nam ne mogel vsak priprosti županski oče kazati, kakšna so šolska vrata od znotraj, pa tudi od zunaj. Morda se še spominjate, gospod urednik, da imam o pravicah učiteljstva take misli kakor o njega dolžnostih. Do teh smotrov nas vodi sicer še dolga pot in najljubša spremljevalka na ti poti je in mora biti nerazrušna solidarnost.

Da se čisto ne ujemajo dolžnosti in pravice, tega je menda kriv naš konfuzni „fin de siècle“ in pa — finančni minister, bodi že kakoršne koli narodnosti, katere koli politične barve. V tem se ujemajo vsi, da nam treba pomagati, kako? To je pa ravno „der Stein des Anstosses“.

Finančni minister mora nekda imeti svojega tajnika celo pri vas v Ljubljani, kjer mislite s kronskimi darovi zidati „Učit. Dom“ ali „Učit. konvinkt“. Gosp. urednik! S takimi ljudmi pa res ni da bi se menil. Sploh smo obdarovani z živahno domišljijo — to trde drugi — inace, kako bi živeli — ali palače, čujte, te se pa vender ne dajo zidati samo z domišljijo. Vse lepo in vse prav. Pokažimo, kaj smo, ali: kaj bi morali biti! Zato pa ni treba biteti z zidanjem, marveč z nabiranjem. Ako denemo projekt na zdravo, reelno podlago, uspeval bode gotovo, in če ne naš, vsaj drugi rod se bo lahko senčil v novem „Domu“.

Če se kaj naredi, bodi delo monumentalno, spomenik poznim rodovom, poznim tovarišem, ki se bodo s častjo in ponosom ozirali na zgradbo, zloženo od pritrpanih žuljev slovenskega učiteljstva in njegovih dobrodušnih prijateljev, slovenskih rodoljubov brez razlike stanu in politične barve.

Take so moje misli o imenovanju zgradbi.

Dokler se nam ne zljajša splošni položaj, ne moremo nikamor. To, kakor vsako drugo podjetje bo hiral med nami. Verjemite, gospod urednik, da so mi razmere prav dobro znane. Vstrajnosti treba! Kdor ima malo, daj malo; kdor ima veliko, daj veliko. Tudi učitelji po deželi ne bodo zaostali: V to pomozi Bog, a tudi radodarne roke! Ako ne teče, kaplja.

Tu moramo reči s pesnikom:

„Verovati v lastno srečo,

To najtežje je vselej“.

Premnogo nad nas je že prevarilo.

Zato pa dragi moj „Tovariš“ nikari ne obupaj! Prestalo trpljenje nas bodri za bodočnost. Vstrajni bodimo! Utrujmo z marnim gojenjem strokovne nade lastno prepričanje. Samostojnost nam pridobi ugled, z ugledom pride naša prava cena. Torej, pozdravljen stari znanec, novi „Tovariš!“ Nikari obupati, a nikari rok križem držati! Z Bogom!

Pesimist.

Književnost.

Zabavnik. Zbirka družbinskih iger za v sobi in pod milim nebom. Nabral in izdal Anton Brezovnik, učitelj. Celje 1893. I. Tiskal in založil Dragotin Hribar. Str. 207. Cena 50 kr., po pošti 55 kr. — Namen knjige je izražen v nje naslovu. Gospod Brezovnik je nabral veliko število najraznovrstnejših iger — kakor pravi v predgovoru — po raznih knjigah in časnikih, nekoliko so mu jih doposlali njega prijatelji, nekoliko pa mu jih je narekoval spomin izza mladih let. Knjiga je razdeljena v šest delov: orakelj, igre za zastavo, družabne igre za v sobi in pod milim nebom, pričkanje, slepilne igre in umetnije ter končno uganke in računske naloge. Zabavnik je torej bogato založen, in vsakdo, komur je do vesele, lepe in poštene igre, najde v njem mnogokaj novega, kar mu bode izvestno dobro došlo. Sosebno naši mladini je odprl gospod Brezovnik z zabavnikom nov vir poživljajočih iger, ki ne krepé samo telesa, ki tudi vzgojevalno vplivajo na dušo in srce. Resnično je, da so se razveseljevali naši ljudje največ v nemškem jeziku,

kar ne bodi več posej, saj imamo lepo knjigo, katera nam ponuja mnogo zabave v domačem jeziku. Gospod nabiratelj-učitelj ni pozabil pri svojem delu tudi svojih tovarišev, katerim je poleg drugih iger namenil zlasti računske naloge v uporabo. Kar so nam istega marljivega pisatelja Zvončki, kar Šaljivi Slovenec, to postane gotovo tudi Zabavnik, ki bodi vsakemu najtopleje priporočen. — Tiskarna je dala knjigi kar najlepše lice.

G.

Cesarska pesem po prvotni melodiji J. Haydna, kakoršno smo priložili 1. letošnji številki „U. Tov.“ se dobiva v R. Miličevi tiskarni v Ljubljani in sicer komad po 5 kr.; 10 komadov 40 kr. in 100 komadov 3 gld. 50 kr.

Naši dopisi.

Iz Ljutomera, (Josip Freuensfeld f.). „Ti domu si učitelj bil — Ti domu si buditelj bil — Za dom si vrl boritelj bil“ — (S. Gregorčič.) — Iz zlate slovanske Prage nam dohaja britka vest, da je v ondotni deželni bolnici, soboto 23. grudnia m. l. ob 4. uri popoldne preminil g. Josip Freuensfeld, učitelj na deški šoli v Ljutomeru, v cvetu svojih let. „In zdaj še Ti — Slovenec nêma sreče“. — Ta bolelni vzklík, s katerim jeden naših največjih pesnikov oplakuje smrt pok. Jurčiča, prav ta vzklík se nam usiljuje, ko danes s tresočo roko pišemo te vrste. Dosti moških, malo môž se nam Slovencem naraja. In še ti nam venejo v momentu, ko so jeli najkrepkeje rasti, ko so jeli zlat roditi sad. Za umrlim pokojnikom žaluje in tuguje vse Mursko polje; ves Ljutomerski okraj se zaveda nenadomestne izgube; težko bode prebolel bridki udarec, ki ga je zadel z njegovo smrtjo. Josip Freuensfeld je bil rojen 19. marca 1861. pri Kapeli blizu Radgone, kjer mu je bil oče učitelj. Ljudske šole je obiskaval v Veržej in v Ljutomeru. Leta 1875. je vstopil v Mariborsko učiteljske; zrelostni izpit je prebil 1880. in je bil potem nastavljen za učitelja pri Svétinjah pol-g Ormoža; ondi je služboval poldrugo leto; od tod pride za učitelja v Ljutomer. Pokojnik pa je vedno hrepenel po višji izobrazbi ter si je s svojim trudom in jekleno vztrajnostjo pridobil vseobčo izoliko. — Leta 1887./88. in takisto 1890./91. je bil slušatelj na Dunajskem pedagogiji. Leta 1891. prebije izpit za meščanske šole. Kmalu potem je bil imenovan za def. učitelja v Ljutomeru.

Kakor večina slov. dijakov, tako je tudi naš pokojnik bridko okušan, kaj se pravi za tujo mizo sedati. Vsled materialnega pomanjkanja in silnega duševnega napora nakopal si je že na Dunaji kal bolezní, katera ga je sedaj strla v najlepši dobi. Od časa svojega povratka z Dunaja je bolehal za kroničnim želodčnim katarom, za boleznijo, katera mu je zagrenila vse njega mlado življenje. S svojim že v naravi slabim organizmom je junaško izkušal pretrpeti vse muke, ter je v intenzivnem duševnem delu našel tešila in tolažila svojemu žalostnemu stanju. Toda moral je podleči; v cvetu dobe svoje je moral ukloniti vrat oni kruti sovražnici, ki nas vse smrtnike kliče prej ali slej. — Tožil ni nikomur in stoprav v zadnjem trenutku se je napolil v Karlove vare iskat si zdravja. Od ondot so ga poslali na kirurško kliniko v Pragi. Tam so izvršili na njem težavno in nevarno operacijo. Operacijo je sicer srečno prestal, toda umrl je 54 ur posej za srčno kapjo. Josip Freuensfeld — učitelj. — Kdo ga ne pozna na celem Murskem polji? — Ni naša naloga, da bi ga ocenjevali kot učitelja in vzgojitelja naroda slovenskega; samo toliko lahko rečemo, da jih ni dosti učiteljev, ki bi se z njim lahko šteli v jedni vrsti. Mi imamo v trgu Ljutomerskem dosti zagrizenih nasprotnikov naši národni stvari, toda ne verujemo, da bi se našel jeden, ki ne bi imel usmiljenja ž njega tragiško usodo. Njega kot učitelja je spoštoval vsakdo, bodi si Slovenec ali nemškutar. Bodi nam dovoljeno, da presojamo pokojnika delovanje na literarnem polji. Prepričani smo, da v teh pičlih letih, ki so bila sojena njegovemu življenju, ni storil nikdo več, nego on za narod svoj. — Kar si Ti dalo je nebó, — Posvetil Ti si vse mladini — Posvetil vse si domovini*. — Po tem geslu se je ravnal blagi naš pokojnik. V vseh glasilih našega ná-